

Ger Daniëls

Een gedreven kunstenaar met grote liefde voor etnografica

Tekenen, tekenen en nog eens tekenen. Het zat er van jongs af aan al in. Die behoefte om te tekenen ging zo ver dat hij, als hij iemand op straat zag lopen die hem boeide, de persoon aansprak en vroeg of deze bij hem thuis, hij woonde toen nog bij zijn ouders, wilde komen poseren. Een hele stap voor een jongen van een jaar of 17 om dat aan iemand te vragen. Maar de drang om te tekenen, om zijn tekenvaardigheid te verbeteren was groter dan de schroom om iemand daarvoor te benaderen.

In 2016 bezoek ik het kunstenaarsechtpaar Ger en Fernande Daniels-Laas, inmiddels 70-plussers. Beide kunstenaars hebben zich gedurende een periode van hun productieve leven laten inspireren door etnische kunst. Bij binnenkomst is de affiniteit met etnografica direct duidelijk. Het huis staat vol met etnografische objecten.

Ger, geboren in 1943 begon als 16-jarige bij uitgeverij Spaarnestad, waar hij tekeningen moest inkleuren en Fernande Laas voor het eerst ontmoette.

Advies van Kees Verweij

Zijn talent werd door Kees Verweij, toentertijd hét kunsticoon van Haarlem, opgemerkt en hij adviseerde Ger om naar de academie te gaan. Omdat het geld daarvoor ontbrak was dat toen niet haalbaar. Zoals zoveel jongeren gaf hij toe aan de behoefte om wat verder te kijken dan onze landsgrenzen. Al liftend trok hij jaren achtereenvolgens voor enkele maanden, uiterst sober levend, eerst naar Frankrijk, later naar Spanje en Marokko om er te tekenen en te aquarelleren. In de wintermaanden probeerde hij met allerlei tijdelijke baantjes wat geld voor de zomermaanden te sparen.

Boven: Ger Daniëls voor een van zijn latere werken, een graanveld. Links: Een van de portretten uit de serie 'scaraficaties.'

Na deze vrije jaren, hij was inmiddels 25, raakte hij wat gesetteld. Hij huwde, kreeg een zoon, trachtte als vrij kunstenaar voor inkomen te zorgen en ging alsnog naar de Rietveldacademie in Amsterdam. Hier behaalde hij een akte LO-tekenen.

Op zijn 28e kreeg hij een baan voor acht uur in Den Bosch waar hij het stripteekenen als afstudeerrichting van de grond heeft getild. Hij bleef in die tijd in Haarlem wonen en werken.

Deze aanstelling, de Beeldende Kunstenaars Regeling, de verkoop van werk, alles tezamen zorgde voor het nodige inkomen. Ger's huwelijk strandde en hij kwam opnieuw in contact met Fernande Laas. Fernande had haar artistieke gaven vorm gegeven op Grenada, het kleine Caraïbische eiland waar ze beland was na haar huwelijk met de kunstenaar John Benjamin die ze, werkzaam als au-pair in Londen had leren kennen.

Interesse in etnografica

Zijn belangstelling voor etnografica ontwikkelde zich in de 70-er jaren toen Ger door Amsterdam zwierf, veel in het Tropenmuseum kwam en de diverse galerieën bezocht. Het was bij Henk Kouw in

de Langebrugsteeg waar hij in 1978 zijn eerste etnografische stuk, een beeld van de Abelam, kocht. Daarna breidde zijn verzameling zich gestaag uit. Niet alleen maskers en beelden, maar ook sieraden maken deel uit van de collectie.

Behalve bij Kouw, waar hij ook later nog het nodige kocht, was hij een van de regelmatige bezoekers van Tine van Os, wier belangstelling vooral uitging naar sieraden en haar man Ger Lambregts die zich doorgaans ophield in de gezellig-chaotische opslag annex 'galerie' op de Prinsengracht in Amsterdam. De etnografica ging hem zozeer boeien dat hij begon met het 'vertalen' van zwart-wit foto's van mensen met een etnische herkomst naar een combinatie van pentekening en aquarel. Bestaande zwart-wit foto's uit het museumarchief of boeken werden opgenomen en vergroot tot het formaat van de gewenste, te maken tekening. Op een lichtbak werd de foto minutieus in potlood gezet. De volgende fase was het met een fijne technische tekenpen weergeven van de beeltenis alsmede donkere en lichte partijen. Tot slot werd deze pentekening ingekleurd met aquarelverf. Dat lijkt eenvoudig, maar voor dit kon plaatsvinden werd een uitgebreide studie gemaakt van het materiaal, van kleding en sieraden. Ger vertoefde daartoe zeer frequent in het Rijksmuseum voor Volkenkunde in Leiden waar hij niet alleen boeken doornam en de beschrijvingen bestudeerde, maar, omdat hij op goede voet stond met Roelof Munneke, een van de conservatoren, ook toegang had tot de depots om materiaal en kleuren van kleding en sieraden te kunnen bestuderen.

Uitgave van een boek

Wat begon met enkele tekeningen groeide uit tot een project. Het plan ontstond om te komen tot een publicatie met afbeeldingen van een zo groot mogelijk aantal etnische groepen.

Daarbij werd ofwel de dagelijkse dracht van man en/of vrouw weergegeven, dan

Boven: Het eerste tribale object dat Ger Daniëls kocht, een beeld van de Abelam.

(foto Anja Ditzel)

Onder: De omslag van de Nederlandse uitgave van Daniëls boek.

wel een persoon in feest- of bruidstooi.

Ger's volhardende gedrevenheid heeft in 1989 geresulteerd in de uitgave van een boek. Van de 300 tekeningen zijn er 241 in het boek opgenomen, merendeels portretten, maar een enkele keer ook iemand ten voeten uit of een detailtekening van een sieraad. Verscheidene van de originele tekeningen zijn nog te koop, zo'n 50 zijn aangekocht door het Rijksmuseum voor Volkenkunde te Leiden en verscheidene tekeningen zijn in het bezit van etnograficaliefhebbers.

Het boek is zowel in het Duits, Frans, het Engels als het Nederlands verschenen en nu nog slechts antiquarisch te koop.

Het belang van het boek is vooral gelegen in het gegeven dat indertijd niet met kleurenfotografie kon worden weergegeven hoe mensen van diverse etnische groepen zich vroeger kleedden en zich met tatoeages en sieraden tooiden. Door het onderzoek van Daniëls van oude bronnen is veel hiervan op wetenschappelijk verantwoorde wijze vastgelegd.

Voor een volgend project maakte hij zo'n 200 tekeningen van mensen van velerlei etnische herkomst met scarificaties. Het maken van de tekst om ook voor deze tekeningen tot een boek te komen is helaas blijven liggen.

Enorme productie

Na deze tijdrovende projecten verlegde Ger zijn kunstzinnige belangstelling diverse keren. Eerst kwam het tot een grote serie bosgezichten, tot in detail weergegeven graanakkers, rietlanden en landschappen, later waren o. a. tulpen een inspiratiebron. Sterk in het oog springend is zijn enorme productie. Het aantal werken loopt in de duizenden.

Het bloed kruipt waar het niet gaan kan, dus tekenen doet Ger nog steeds, maar doordat hij lijdt aan de ziekte van Parkinson zijn dit nu alleen non-figuratieve tekeningen.

Boven: Twee vrouwen van de Hmong Deaw of Witte Meo uit Laos rond 1935.

Links: Zeer waarschijnlijk een portret van een Nwana- of Sotho-vrouw, Zuid Afrika. Mogelijk ook van de Handa.

Rechts: Vrouw met opvallende versieringen in het gezicht.

